

Streszczenie

Ochrona praw pasażerów kolei w Unii Europejskiej – streszczenie

Przedmiotem pracy doktorskiej jest analiza ochrony praw pasażerów kolei w Unii Europejskiej (UE). Celem badań jest przegląd i próba oceny obowiązujących przepisów prawa unijnego pod kątem ich realizacji i skuteczności w zapewnianiu ochrony praw pasażerów kolei na poziomie państw członkowskich UE. Podstawowym aktem prawnym w tym obszarze jest rozporządzenie (WE) nr 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym.

W pracy zweryfikowane zostały dwie hipotezy badawcze. Według pierwszej z nich rozporządzenie 1371/2007 zapewnia minimalny poziom ochrony praw pasażerów kolei w UE. Zawarte w nim przepisy prawa materialnego i proceduralne gwarancje w zakresie ochrony praw pasażerów kolei są wystarczające na szczeblu unijnym, a o ich skuteczności w wymiarze realizacji na poziomie krajowym decydują przede wszystkim trzy elementy: (i) zakres stosowania przepisów rozporządzenia 1371/2007 w poszczególnych państwach członkowskich UE, (ii) dotkliwość sankcji krajowych za naruszenie przepisów tego rozporządzenia oraz (iii) zadania i sprawność instytucjonalna organów odpowiedzialnych za egzekwowanie i stosowanie przepisów rozporządzenia 1371/2007. Druga hipoteza zakłada, że w związku z tym, że pasażer kolei jest konsumentem na rynku przewozów kolejowych, ochronę jego praw zapewnia również prawo unijne przyjmowane w ramach polityki konsumenckiej, w tym dotyczącej usług turystycznych.

W celu dokonania weryfikacji powyższych hipotez należało odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- w jakim zakresie regulacje prawa materialnego UE wpływają na ochronę praw pasażerów kolei?
- jakie prawa przysługują pasażerom kolei w UE?
- które państwa członkowskie UE i w jakim zakresie przyznały zwolnienia ze stosowania przepisów rozporządzenia 1371/2007?
- jakie sankcje za naruszenie przepisów rozporządzenia 1371/2007 przewidują regulacje krajowe państw członkowskich UE?

- jakie są zadania i usytuowanie instytucjonalne poszczególnych organów krajowych odpowiedzialnych za egzekwowanie przepisów rozporządzenia 1371/2007?
- jakie są mechanizmy i procedury dochodzenia roszczeń wynikających z praw pasażerów kolei w UE?
- czy instytucje unijne kontrolują przestrzeganie praw pasażerów kolei w państwach członkowskich UE i, jeżeli tak, to w jaki sposób?

Tak przedstawione problemy badawcze stanowiły oś rozważań w ramach poszczególnych rozdziałów rozprawy. Praca składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz zakończenia. W pierwszym rozdziale pracy zostały uporządkowane i scharakteryzowane podstawy prawne dotyczące praw pasażerów kolei w UE, począwszy od prawa międzynarodowego. Akty prawa pochodnego UE przyporządkowane zostały do jednego z dwóch obszarów: sektora transportu kolejowego lub prawa konsumenckiego. Drugi rozdział poświęcony został omówieniu poszczególnych praw pasażerów kolei wynikających przede wszystkim z odpowiednich przepisów rozporządzenia 1371/2007. Analizą objęto również zwolnienia ze stosowania przepisów rozporządzenia 1371/2007 wprowadzone przez poszczególne państwa członkowskie UE oraz sankcje krajowe z tytułu naruszenia przepisów tego rozporządzenia.

W trzecim rozdziale poddano analizie ochronę praw pasażerów kolei z punktu widzenia regulacji i zagadnień dotyczących rynku wewnętrznego UE. Natomiast czwarty rozdział traktuje o ochronie praw pasażerów kolei w świetle prawa konsumenckiego UE, w tym aktów prawnych dotyczących usług turystycznych. W ostatnim, piątym rozdziale pracy przedstawione zostały proceduralne gwarancje ochrony praw pasażerów kolei w UE. Analizie poddano przede wszystkim rozwiązania prawno-instytucjonalne przyjęte w państwach członkowskich UE, które udzieliły odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety stanowiącym aneks do pracy doktorskiej. Rozprawę doktorską kończy podsumowanie zawierające wnioski *de lege ferenda*.

Rail passengers' rights protection in the European Union – summary

The subject of this dissertation is to analyse the rail passengers' rights protection in the European Union (EU). The aim of the research is to review and attempt to evaluate the existing EU law provisions in terms of their implementation and effectiveness in ensuring the protection of rail passengers' rights at the level of EU member states. The main legal act in this area is the regulation (EC) no 1371/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on rail passengers' rights and obligations.

Two research hypotheses were verified. According to first one, Regulation 1371/2007 provides a minimum level of protection for the rail passengers' rights in the EU. The substantive provisions and procedural safeguards in the scope of protecting rail passengers' rights are sufficient at the EU level, and their effectiveness in the implementation at the national level is determined mainly by three elements: (i) the scope of application of the provisions of regulation 1371/2007 in the EU member states, (ii) the severity of national sanctions for violation of the provisions of this regulation; and (iii) the tasks and institutional efficiency of national bodies responsible for enforcing and applying the provisions of regulation 1371/2007. The second hypothesis assumes that due to the fact that the rail passenger is a consumer on the railway transport market, his rights protection is also ensured by the EU law adopted as a part of consumer policy, including on tourist services.

In order to verify the above hypotheses, it was necessary to answer the following research questions:

- to what extent EU material law affect the protection of rail passengers' rights?
- what are the rights of rail passengers in the EU?
- which EU member states and to what extent have granted exemptions from the provisions of regulation 1371/2007?
- what sanctions for the violation of the provisions of regulation 1371/2007 are provided for by the national law of the EU member states?
- what are the tasks and institutional efficiency of the national bodies responsible for enforcing the provisions of regulation 1371/2007?
- what are the mechanisms and procedures for pursuing claims arising from the rail passengers rights in the EU?

- do the EU institutions control compliance with the rail passengers' rights protection in the EU member states and, if so, how do they do?

The presented research problems were the subject of consideration within the respective chapters of the PhD thesis. The dissertation consists of an introduction, five chapters and a conclusion. In the first chapter, the legal bases concerning the rail passengers' rights in the EU, starting from the international law, have been ordered and characterized. EU secondary legislation has been assigned to one of two areas: the rail transport sector or consumer law. The second chapter is devoted to the discussion of respective rail passenger rights resulting mainly from the relevant provisions of regulation 1371/2007. The analysis also covered exemptions from the provisions of regulation 1371/2007 granted by the EU member states and national sanctions for breach of these provisions.

The third chapter analyzes the rail passengers' rights protection from the point of view of regulation and issues related to the EU internal market. The fourth chapter, on the other hand, deals with the protection of rail passengers' rights in the light of EU consumer law, including legal acts concerning the tourist services. The last, fifth chapter presents procedural guarantees to protect the rail passengers rights in the EU. The analysis covered the legal and institutional solutions adopted by the EU member states that responded to the questions in the questionnaire attached to the dissertation. The PhD thesis ends with a conclusion containing *de lege ferenda* remarks.